

Rikslønnsnemndas kjennelse av 31. januar 1969
i sak nr. 2/1968:

Twist mellom De norske teatres forening og Norsk Skuespillerforbund i forbindelse med opprettelse av tariffavtale for 1968-1970.

Nemndas sammensetning:

Høyesterettsdommer Rolv Ryssdal, formann
Ekspedisjonssjef Leif J. Wilhelmsen
Skuespilleren Jørn Ording

I medhold av § 2 fjerde ledd i lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister har Rikslønnsnemndas formann med begge parters samtykke bestemt at nemnda ved behandlingen av tvisten settes med tre medlemmer. Ekspedisjonssjef Leif J. Wilhelmsen og skuespilleren Jørn Ording er av partene utpekt som medlemmer av nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og under muntlige forhandlinger for nemnda i møter 7. desember 1968 og 13. januar 1969.

Etter at saken var drøftet i flere møter, avsa Rikslønnsnemnda 31. januar 1969 denne

Kjennelse:

Saken gjelder twist om lønns- og arbeidsvilkår i tariffperioden 1. september 1968 - 31. august 1970 for skuespillerne ved Den Nationale Scene A/S, L/L Det Norske Teatret, Nationaltheatret A/S, Oslo Nye Teater A/S, Rogaland Teater A/S, Trøndelag Teater A/S og Riksteatret. Partene er enige om at tariffavtalen skal ^{ha} en protokolltilførsel om minstelønn for skuespillere som etter elevtiden på teatret engasjeres som premiere-elever (eller på skuespillerkontrakt), men at avtalen for øvrig bare gjelder skuespillere som er medlemmer av Norsk Skuespillerforbund.

Det har tidligere ikke vært inngått noen tariffavtale for skuespillere. De norske teatres forening og

Norsk Skuespillerforbund er nå enige om at tariffavtale skal opprettes for perioden 1968-70, og for en vesentlig del er partene også enige om avtalens innhold. På flere viktige punkter har det dog ikke vært mulig å oppnå enighet, og partene har i fellesskap brakt tvisten inn for Rikslønnsnemnda. Tvisten gjelder en enkelt av bestemmelsene om skuespilleres arbeidsvilkår - prøvetiden - og videre bestemmelsene om minstelønn for skuespillere, godtgjørelse ved deltakelse i barneforestillinger, generelle lønnstillegg pr. 1. september 1968 og pr. 1. januar 1969 og minstelønn for premierelever. Opprinnelig gjaldt tvisten også turnépliktens omfang og spørsmålet om en ansiennitetsmessig opptrapping av minstelønnen for skuespillere, men partene ble i møte 13. januar 1969 enige om at disse spørsmål bør utredes nærmere av et arbeidsutvalg som partene vil oppnevne, og at nemnda derfor ikke skal avgjøre spørsmålene med virkning for inneværende tariffperiode. Frafallelsen av påstanden om ansiennitetstillegg har imidlertid ledet til at Norsk Skuespillerforbund har nedlagt påstand om personlige tillegg for skuespillere over en viss alder, og at forbundet har endret sin påstand med hensyn til generelle lønnstillegg.

Før det blir gjort rede for partenes anførsler om de påstander som er nedlagt, finner nemnda det hensiktsmessig å gi en kort oversikt over hvordan skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår tidligere har vært regulert og hvilken ordning som var gjeldende i perioden 1966-68. Det er også nødvendig å komme inn på den utredning som ble foretatt ved en komiteinnstilling av 1967 og de forhandlinger som deretter er ført med sikte på tariffperioden 1968-70.

Det har gjennom lang tid vært vanlig at skuespillere er blitt engasjert ved et teater på årskontrakt. I henhold til overenskomster mellom Norsk Skuespillerforbund på den ene side og De norske teatres forening (tidligere Norsk Teaterleder-Forening) på den annen side skulle engasjement skje i samsvar med en normalkontrakt som partene ved overens-

komstene er blitt enige om. Den sist gjeldende normal-
kontrakt var av 1957 med diverse endringer og tillegg som
ble gjennomført fra 1. september 1963. Etter normalkontraktens
§ 1 skulle engasjement gjelde for et spilleår som ifølge
§ 3 regnes fra 1. september det ene år til 31. august det
følgende år. Bortsett fra bestemmelser om visse særlige
tillegg og adgang til forhandling om lønnsregulering ved
indeksendringer og videre en protokolltilførsel om minste-
lønn for skuespillere og premiere-elever, har normalkontrakten
ikke inneholdt noe om skuespilleres lønsvilkår, idet lønnen
for hver enkelt skuespiller har vært fastsatt individuelt ved
hvert årsengasjement. Normalkontrakten har hatt en rekke
bestemmelser om skuespilleres arbeidsforhold, så som instuder-
ing og utføring av roller, prøvetid turnévirksomhet, ferier
m.v. og videre flere bestemmelser som etter sin art mer hører
hjemme i et arbeidsreglement. Ifølge normalkontrakten kunne
kontraktsforholdet for vedkommende skuespiller fra begge
sider sies opp innen 31. mars, idet engasjementet ellers
fortsatte på samme vilkår for ytterligere et år fra
1. september.

Ved brev av 2. desember 1965 sa Norsk Skuespiller-
forbund opp den da gjeldende overenskomst om normalkontrakten.
De forhandlinger som ble ført i 1966, gjaldt dels krav om
forskjellige endringer i normalkontrakten, dels krav om
generelle lønnstillegg. De viktigste krav fra forbundets
side gjaldt forlengelse av fritid, forhøyelse av minstelønn
for skuespillere og premiere-elever og generelle lønnstillegg.
Teatrene krevet på sin side forlenget prøvetid, og det
var først og fremst dette spørsmål som voldt vanskeligheter
under forhandlingene. Partene ble ikke enige, og meglings-
hos Riksmeglingsmannen ble sluttet uten resultat. Kommunal-
og arbeidsdepartementet holdt deretter møte med partene,
men enighet ble ikke oppnådd. Skuespillerne ved de teatre
som er medlemmer av De norske teatres forening, la ned
arbeidet 3. september 1966, men under arbeidsstansens kom
nye forhandlinger i gang ved mellomkomst fra ordfører
Brynjulf Bull, og partene inngikk 16. september 1966 en
avtale som innledes slik:

- "I. Arbeidet ved teatrene gjenopptas straks.
- II. Partene er enige om å henstille til Kirke- og undervisningsdepartementet å be Regjeringen oppnevne en komite med det mandat å utrede spørsmål og avgi innstilling om skuespillernes lønsvilkår og arbeidsvilkår, herunder ferievilkår, spørsmålene om prøveordningen ved teatrene, prøvetidens varighet og plassering og innføring av en fast ukentlig prøve- og spillefri dag. Det henstilles at hver av partene får anledning til å utpeke en representant i komiteen.
- III. Partene er enige om å oppta forhandlinger om ny normalkontrakt så snart komiteens innstilling foreligger og er behandlet av myndighetene."

I tilslutning til avsnitt III første punktum ble partene enige om at engasjement ved et teater inntil videre skulle skje etter normalkontrakten av 1957 med de tillegg og endringer som var avtalt i 1963 og med en del ytterligere endringer. Det er her særlig å merke at bestemmelsen i § 4 om arbeidspliktens omfang fikk et tillegg om en ukentlig fridag, at prøvetiden ifølge § 13 første ledd ble noe utvidet og at minstelønnen for skuespillere og premiere-elever ble forhøyet til henholdsvis kr. 19.000,- og kr. 14.400,- pr. år.

Siste avsnitt i avtalen av 16. september 1966 hadde denne ordlyd:

- "V. Partene er enige om at det generelle lønnstillegg for andre enn dem som får den nye minimumsgasjen, skal utgjøre 10 % fra 1. september 1966, dog således at ingen får mindre enn kr. 2.000,- i tillegg. Dessuten har skuespilleren rett til nytt lønnstillegg fra 1. september 1967 på 4 %. Videre har skuespilleren rett til samme helautomatiske og halvautomatiske lønnsregulering som statstjenestemennene får i 2-års perioden. Normalkontraktens § 14 gjelder etter dette ikke i kontraktperioden."

I samsvar med henstillingen i avsnitt II i avtalen av 16. september 1966 ble det i statsråd 21. september 1966 oppnevnt en komite med følgende mandat:

- "A. Å gi en oversikt over skuespillernes aktuelle situasjon ved de stats- og kommunestøttede teatrene, sammenholdt med forholdene i våre naboland.
- B. Å vurdere og avgi innstilling om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår, herunder ferievilkår, spørsmål om prøveordningen ved teatrene, prøvetidens varighet og plassering og innføring av en fast ukentlig prøve- og spillefri dag.
- C. Å legge fram en beregning over økonomiske utslag som måtte følge av komiteens forslag."

Som medlemmer av komiteen ble oppnevnt professor Kristen Andersen (formann), høyesterettsadvokat Brynjulf Bull, skoledirektør Erling Fredriksfryd, skuespilleren Jørn Ording og professor Arnljot Strømme Svendsen med konsulent Gunnar Nessing som sekretær.

Komiteen avga innstilling 20. november 1967, og som vedlegg til innstillingen fulgte utkast til 1) overenskomst om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår (tariffavtale), 2) reglement for turneer, 3) arbeidsreglement, 4-5) skjema for personlige arbeidsavtaler (helårsengasjement og engasjement for enkeltstående skuespill) og 6) avtale om samarbeidsutvalg. Komiteflertallets innstilling var kortfattet og bestod i det vesentlige av kommentarer til de viktigste bestemmelser i de nevnte utkast, særlig utkastet til tariffavtale i vedlegg 1. Det er nevnt at man har funnet å burde oppgi normalkontrakten "for i stedet å spalte den opp i en tariffavtale, et arbeidsreglement og et skjema for personlige arbeidsavtaler". Man kommer senere tilbake til komiteens merknader om de spørsmål som nå er brakt inn for Rikslønnsnemnda, og finner for øvrig ikke grunn til å gjøre rede for innholdet av komiteens innstilling og de nevnte utkast. Det kan tilføyes at et av komiteens medlemmer, professor Strømme Svendsen, i et tillegg til innstillingen foretok en nærmere vurdering av norske skuespilleres lønns- og arbeidsvilkår, blant annet på grunnlag av en sammenligning med de tilsvarende forhold i Danmark og Sverige, og at dette medlem i sin særuttalelse også gikk inn på hvilke økonomiske konsekvenser det kan ventes å få om vilkårene blir endret i samsvar med komiteens forslag og med de lønnssetser som har vært antydnet. Professor Strømme Svendsen fant for øvrig ikke å kunne slutte seg til komiteflertallets forslag til bestemmelsen om prøvetid.

Umiddelbart etter at komiteinnstillingen var avgitt, gav De norske teatres forening overfor Kirke- og undervisningsdepartementet uttrykk for at foreningen regnet med å få adgang til å gi uttalelse om innstillingen, og henstilling om dette ble gjentatt i foreningens brev av 29. januar,

21. og 26. februar 1968 til departementet. Med brev av 5. mars 1968 sendte departementet komiteinnstillingen til Norsk Skuespillerforbund og til De norske teatres forening og uttalte "at grunnlaget for partsforhandlinger er til stede og kan innledes". I et nytt brev av 21. mars 1968 til departementet fremholdt foreningen at innstillingen gjelder "i en rekke prinsipielle spørsmål vedkommende teatrene og lønnsforholdene som det er rimelig at man søker avklart før det på grunnlag av innstillingen etableres forhandlinger mellom Norsk Skuespillerforbund og De norske teatres forening". I brev av 6. april 1968 til foreningen fastholdt departementet at det anså "grunnlaget for partsforhandlinger å være til stede på basis av den foreliggende komiteinnstilling", og det ble i den forbindelse vist til avsnitt III i avtalen av 16. september 1966 som er gjengitt ovenfor.

I april-mai 1968 ble det en skriftveksling mellom partene. Det viste seg å være enighet om å la den tidligere normalkontrakt avløse av en tariffavtale og et arbeidsreglement, men for øvrig var det uenighet. Norsk Skuespillerforbund uttalte i brev av 18. april 1968 at forbundet "sluttet seg til det utkast til tariffavtale som komiteens flertall har fremsatt", at "Det som står åpent i dette utkast er størrelsen av skuespillernes lønnstillegg", og forbundet krevet i brevet betydelige lønnstillegg. De norske teatres forening gav i flere brev uttrykk for at både lønsspørsmålene og en del av de foreslåtte bestemmelser om arbeidsvilkårene måtte bli gjenstand for nærmere forhandlinger mellom partene. Forbundet anmodet i brev av 14. mai 1968 om at foreningen før første forhandlingsmøte måtte oversende et konkret forslag til lønnsavtale, men foreningen svarte i brev av 20. mai 1968 at den - av grunner som det ble gjort rede for - ikke fant å kunne etterkomme denne anmodning.

På grunnlag av komiteinnstillingen og den skriftveksel som var ført, ble det 7. og 19. juni 1968 holdt forhandlingsmøter mellom partene. I det sist nevnte møte fremmet De norske teatres forening et forslag om lønns- og

arbeidsvilkår i tariffperioden 1968-70, men Norsk Skuespillerforbund svarte i brev av 20. juni 1968 at forbundet fant forslaget "helt uantagelig". I brevet ble det gitt uttrykk for at partene særlig med hensyn til prøvetiden og lønnsvilkårene stod så langt fra hverandre at det måtte være mer tilfredsstillende om Riksmeglingsmannen overtok ledelsen av forhandlingene. Riksmeglingsmannen ble underrettet om dette ved brev av 25. juni 1968 fra foreningen og ved brev av 28. juni 1968 fra forbundet. Den nødvendige orientering om saken ble gitt dels ved at tidligere brev og forslag ble lagt fram, dels ved at foreningen i brev av 19. august 1968 og forbundet i notat av 27. august 1968 gjorde nærmere rede for sine standpunkter.

Riksmeglingsmannen holdt møter med partene 28. august, 5., 16. og 27. september 1968. Megling ble foretatt dels i sårnøter, dels i fellesmøter. Det ble ikke oppnådd enighet, men partene vedtok et forslag fra Riksmeglingsmannen om at tvisten skulle henvises til avgjørelse i Rikslønnsnemnda. Det heter i Riksmeglingsmannens møtebok:

"I møte 27. september fremsatte meglingsmannen dette

f o r s l a g:

Den foreliggende tvist om opprettelse av tariffavtale m.v. henvises til avgjørelse av Rikslønnsnemnda, jfr. lov av 19. desember 1952.

Partene er enige om at nedennevnte bestemmelser inngår som ledd i Rikslønnsnemndas avgjørelse.

1. Vedlegg 1 i Innstilling av 20. november 1967 om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår gjøres gjeldende med disse tilføyelser og unntak:

- a) I overskriften (side 20) inntas Riksteatrøt som avtalepart ved siden av de andre teatrene.
- b) Rikslønnsnemnda fastsetter minstelønn i henhold til § 3, 2. ledd.
- c) § 3, 3. ledd, § 4, 4. ledd, § 6, 1. ledd og § 9, 1. ledd unntas.

- d) § 8, 8. ledd bibeholdes med den endring at ordene "normalkontraktens bestemmelser" erstattes med "tariffavtalens bestemmelser".
- e) Overenskomsten gjelder fra 1. september 1968 og til 31. august 1970, dog således at den ansees fornyet for 1 - ett år hvis den ikke er oppsagt innen 1. februar 1970.
- f) Rikslønnsnemnda fastsetter den i protokolltilførsel (side 23) nevnte lønn.

2. Vedlegg 2 i Innstilling av 20. november 1967 om skuespiller-nes lønns- og arbeidsvilkår gjøres gjeldende med den endring at § 3, 1. ledd, skal lyde slik:

"Teatret sørger for at innkvartering skjer på hotell av høy standard eller, på steder hvor dette ikke er mulig, på det beste hotell eller innkvarteringssted, og på enkeltværelser hvor dette er mulig, samt daglig bad hvor dette er mulig."

3. Vedlegg 3 i Innstilling av 20. november 1967 om skuespiller-nes lønns- og arbeidsvilkår gjøres gjeldende.

4. Følgende bestemmelse vedkommende dukketeatrene:

"Tariffavtalen omfatter ikke engasjementer ved dukke- teatrene.

Partene skal straks oppta forhandlinger om egen tariffavtale for Norsk Skuespillerforbunds medlem- mer, som engasjeres ved dukketeater. Ved dette er intet prejudisert vedrørende den verserende sak i Arbeidsretten om oppsigelse ved Oslo Nye Teater."

Etter dette får Rikslønnsnemnda til avgjørelse:

- 1) Fastsettelse av de bestemmelser som skal gjelde for så vidt angår vedlegg 1, § 3, 3. ledd, § 4, 4. ledd, § 5, 1. ledd og § 9, 1. ledd (foruten den ovenfor under 1 b) og 1 f) nevnte lønn).
- 2) Fastsettelse av generelle tillegg gjeldende fra henholds- vis 1. september 1968 og 1. januar 1969 og en ramme for ytterligere generelle og individuelle justeringer for tariffperioden.

I denne forbindelse er partene enige om at følgende bestemmelser inngår som ledd i Rikslønnsnemndas avgjørelse:

a) Indeksbestemmelse:

Hvis Statistisk Sentralbyrås nye konsumprisindeks (1968 = 100) pr. 15. juli 1969 eller senere viser stig- ning eller fall på minst 5 poeng i forhold til indeks- tallet pr. 15. januar 1969, kan Norsk Skuespillerforbund i tilfelle av stigning og De norske teatres forening i tilfelle av fall kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønnen. Reguleringskravet er maksimalt begrenset til en regulering som svarer til den prosentvise endring i konsumprisindeksen.

Blir partene ikke enige ved forhandlinger om regulering, kan den part som har fremsatt krav innen 14 dager etter at forhandlingene er slutt, si opp tariffavtalen med 1 -en- måneds varsel for å søke gjennomført en lønns-

regulering innenfor den ramme som er angitt i første avsnitt.

Protokolltilførsel:

Stigning i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks som skyldes en eventuell omlegging av skattesystemet, gir ikke rett til regulering eller foranstående bestemmelse. Likevel kan en slik stigning reise problemer som det bør være adgang til å drøfte selv om tariffavtalen ikke er utløpet. Partene er derfor enige om at hver av dem kan kreve forhandlinger når konsumprisindeksen som følge av de foran nevnte forhold måtte ha overskredet "den røde strek". Leder forhandlingene ikke til enighet, har hver av partene senest innen 14 dager deretter adgang til å si opp tariffavtalen med 30-dagers måneds varsel.

- b) Partene er enige om å anbefale at toppgasjene søkes hevet. Som et mål for toppgasjen bør denne plassert innenfor den ramme som er bestemt i Statens sjefregulativ ved de teatrene som har de økonomiske forutsetninger til dette.

-

Videre skal Rikslønnsnemnda treffe avgjørelse om krav fra Norsk Skuespillerforbund om ekstra lønnstillegg for skuespillere på Den Nationale Scene.

Dessuten skal Rikslønnsnemnda treffe avgjørelse om følgende krav fra Norsk Skuespillerforbund:

"For skuespillere som medvirker i enkelt rolle skal gasjen fastsettes slik at den omregnet i månedsgasje minst svarer til de minstegasjer som er fastsatt for medlemmer av Norsk Skuespillerforbund engasjert på årskontrakt."

-

Partenes representanter erklærte at de vedtok forslaget."

Det skulle være grunn til å anta at det system som nå etableres ved at den tidligere normalkontrakt avløses av en tariffavtale, et arbeidsreglement og personlige arbeidsavtaler, vil bli opprettholdt i tiden som kommer, men det er fra begge sider presisert at iallfall en del av de enkeltbestemmelser som kommer til anvendelse i perioden 1968-70, må anses som rent midlertidige. Selv når det gjelder bestemmelser som partene for denne periode er blitt enige om, og som derfor ikke skal vurderes av nemnda, vil det derfor stå partene fritt å reise krav om endringer i den utstrækning de skulle finne dette nødvendig etter at bestemmelsene er prøvd i praksis. Med denne reservasjon er partene enige om for perioden 1968-70 å godta vedlegg 2 og 3 til komiteinnstillingen

av 1967 som turnéreglement og arbeidsreglement - dog så at det i turnéreglementets § 3 første ledd gjøres en endring som ble avtalt under forhandlingene for Riksmeglingsmannen - og videre å godta vedlegg 1 til komiteinnstillingen som tariffavtale for så vidt angår bestemmelsene i §§ 1, 2, 3 første/fjerde ledd, 4 første, annet, tredje og femte ledd, 5, 6 annet til tolvte ledd, 7, 8, 9 annet ledd, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 og 17. Som det går fram av Riksmeglingsmannens møtebok, er partene videre enige om 1) at tariffavtalen og reglementene også skal gjelde for skuespillerne ved Riksteatret, 2) at tariffavtalen ikke skal gjelde engasjementer ved dukketeatrene og 3) at det i tariffperioden 1968-70 skal gjelde samme indeksbestemmelse som for offentlige tjenestemenn (jfr. St.prp. nr. 140 for 1967/68, vedlegg A side 42).

I komiteinnstillingen av 1967 er det uttalt at komiteen på et enkelt punkt "har funnet å burde fremsette et konkret forslag på lønnsplanen", idet man i § 3 i utkastet til tariffavtale har foreslått "en ansiennitets-forankret opptrapping av minstelønnen". Bestemmelsen i utkastets § 3 tredje ledd har denne ordlyd: "Etter 4, 8 og 12 års virksomhet ved samme teater eller ved forskjellige teatre som omfattes av denne overenskomst, skal minstelønnen være henholdsvis kr. x, kr. y og kr. z". Komiteen har blant annet lagt vekt på "at man i Danmark og Sverige har praktisert en lignende ordning og i den forbindelse har gode erfaringer" (innstillingen side 6 første spalte).

Under forhandlingene for nemnda har det vist seg å være tvil om forståelsen av uttrykket "4, 8 og 12 års virksomhet". Etter det som er opplyst, har ingen av partene vurdert hvordan forholdet bør ordnes for så vidt det har vært kortere eller lengere avbrudd i vedkommende skuespilleres virksomhet ved teatrene. For øvrig er partene uenige om hvorvidt det skal tas hensyn til virksomhet før 1. september 1968. Dette gjelder selv for det tilfelle at virk-

somheten har vært sammenhengende. Nemnda har søkt å få nærmere klarlagt hvilke ansiennitetsordninger som blir praktisert i våre naboland. Om ordningen i Sverige er opplyst at det der gis årlige tillegg de 3 første årene etter at en skuespiller har oppnådd den fastsatte minstelønn. Om det danske lønssystem er opplyst at skuespillerne i stor utstrekning får årlige tillegg, men at denne ordning er ledd i et ellers sterkt differensiert lønnsregulativ, idet de enkelte skuespillere blir plassert i forskjellige lønnsklasser etter kvalifikasjoner. Det er ulike regulativer for Det kgl. Teater og landsdelsscenenene, og innenfor hvert av disse regulativer er det tre ulike lønnsklasser med så store intervaller at topplønn i en lavere lønnsklasse ikke når opp til begynnerlønn i neste klasse. Overgang til høyere lønnsklasse skjer individuelt etter kvalifikasjoner. Man har dessuten et system med "særlige tillegg" som langt fra alle oppnår. Etter den ordning som praktiseres i Danmark, synes ansiennitetstilleggene bare å lede til beskjedne modifikasjoner i det grunnleggende prinsipp om individuell lønsplassering etter kvalifikasjoner.

I møte 13. januar 1969 er partene blitt enige om at ordningen med ansiennitetstillegg ikke vil kunne gjennomføres med virkning for perioden 1968-70, og de har i den anledning gitt følgende fellesuttalelse:

"Efter forhandlingene i Rikslønnsnemnda viste det sig at spørsmålet om å etablere en ansiennitetsforankret opptrapping av minstelønnen - enten efter De norske Teatres påstand eller efter Norsk Skuespillerforbunds påstand - vil by på en rekke aktuelle vanskeligheter, særlig av teknisk art. Partene er derfor enige om å frafalle sine påstander vedkommende § 3, tredje ledd og å henvise også dette spørsmål til arbeidsutvalget idet partene understreker sin positive vilje til å finne frem til en ansiennitetsordning i en tilfredstillende form."

I samsvar med bestemmelsen om turnévirksomhet i § 12 a første ledd i den tidligere normalkontrakt av 1957 er § 9 første ledd i komiteutkastet til tariffavtale gitt denne ordlyd: "Skuespilleren har i inntil 30 dager i sesongen plikt til å delta i de turnéer, som teatret måtte sende ut.

For turnévirksomhet utover 30 dager i sesongen kan det slutes særavtale mellom et teater og dets skuespillere. På turné har skuespilleren krav på halv dags gasje ekstra for hver dag turnéen er ute". Riksteatrets turnévirksomhet var i normalkontrakten regulert ved særlige regler i § 12 b som naturlig nok ikke inneholdt noen slik begrensning som bestemmelsen i § 12 a første ledd. Når tariffavtalen for 1968-70 nå også skal gjelde for skuespillere ved Riksteatret, er partene enige om at det er nødvendig å presisere at den foreslåtte bestemmelse i utkastets § 9 første ledd her ikke kommer til anvendelse. Normalkontrakten av 1957 hadde videre en protokolltilførsel ¹ med denne ordlyd: "For turnévirksomhet ved Det Norske Teater, Rogaland Teater og Trøndelag Teater opprettes særavtale, idet teatrenes statutter blir lagt til grunn, basert på halv dags gasje ekstra." Noen tilsvarende reservasjon er ikke tatt i komiteutkastets § 9 første ledd som bare sier at det - for alle teatre - kan slutes særavtaler, men partene er enige om at det for perioden 1968-70 ikke skal gjennomføres noen begrensning i den turnéplikt som har vært gjeldende for skuespillerne ved Det Norske Teatret og ved Rogaland Teater. For skuespillerne ved de øvrige teatre har Norsk Skuespillerforbund tatt det standpunkt at bestemmelsen om turnéplikt i tariffperioden 1968-70 bør formes i samsvar med komiteutkastets § 9 første ledd. De norske teatres forening har vært uenig i dette. Til støtte for en utvidelse av turnéplikten er særlig påberopt at teatrene overfor de bevilgende myndigheter anser seg forpliktet til å gi flest mulig forestillinger ut over landet, og begrensningen i den foreslåtte § 9 første ledd gjør det umulig å oppfylle denne forpliktelse. Det er videre anført at den foreslåtte bestemmelse gjør det vanskelig for de øvrige teatre å gjennomføre samarbeidet med Riksteatret på en tilfredsstillende måte. Under forhandlingene mellom partene og for nemnda har De norske teatres forening krevet at skuespillerne ved Nationaltheatret, Oslo Nye

Teater, Den Nationale Scene og Trøndelag Teater skal ha plikt til å delta i turnéer inntil 70 dager i sesongen, eventuelt med den begrensning at ingen turné skal vare mer enn 45 dager, og at teatret i samarbeid med skuespillernes tillitsmenn skal ha plikt til å søke gjennomført en rimelig sirkulasjonsordning. Norsk Skuespillerforbund har fremholdt at en slik utvidelse av turnéplikten vil kunne volde store ulemper for skuespillerne, at en utvidelse ikke under noen omstendighet kan gjennomføres før spørsmålet er nærmere utredet, og at spørsmål om endringer i turnéplikten ikke er tatt opp og vurdert i komiteinnstillingen av 1967.

Under et møte i nemnda 13. januar 1969 er partene blitt enige om at spørsmålet om turnéplikten omfang bør utredes av det arbeidsutvalg partene vil oppnevne, at det ikke bør foretas noen vesentlig endring i utkastets § 9 første ledd før denne utredning er foretatt, men at partene i fellesskap vil søke å medvirke til at det kan slutes særavtaler om en hensiktsmessig gjennomføring av turnévirksomheten. På dette grunnlag er partene blitt enige om at bestemmelsen i § 9 første ledd i tariffavtalen for 1968-70 gis denne ordlyd:

"Skuespilleren har i inntil 30 dager i sesongen plikt til å delta i de turnéer, som teatret måtte sende ut. For turnévirksomhet utover 30 dager i sesongen kan det slutes særavtaler mellom et teater og dets skuespillere. § 6 annet ledd annet pkt. har tilsvarende anvendelse. For Det norske teatret, Riksteatret og Rogaland Teater gjelder om omfanget av turnéplikten den ordning som har vært vedtatt eller praktisert inntil 1. september 1968. På turné har skuespilleren krav på halv dags gasje ekstra. for hver dag turnéen er ute."

Etter dette skal nemnda gjøre rede for partenes anførsler om de spørsmål som fortsatt er omtvistet, og som nemnda derfor må avgjøre.

De norske teatres forening har i det vesentlige anført:

1. Tariffavtalens § 3 annet ledd.

Ved avtalen av 16. september 1966 ble minstelønnen vesentlig forhøyet, men teatrene er likevel enige i at den nå gjeldende minstelønn på kr. 19.570 bør økes betydelig.

Det må her legges vekt på at skuespillerne gjennomgår en krevende utdannelse ved Statens teaterskole, og at de først flere år etter endt elevtid kan fylle vilkårene for å oppnå tariffestet minstelønn etter tariffavtalens § 3 annet ledd. Teatrene regner med at de bevilgende myndigheter vil ha særlig forståelse for at nettopp minimumslønnen for skuespillere gjøres til gjenstand for en nivåforskyvning. Selv om det ikke er meningen å knytte denne minstelønn til noen bestemt klasse i Statens lønnsregulativ, har De norske teatres forening denne gang funnet det rimelig å ta utgangspunkt i regulativets klasse 13, og foreningen har derfor funnet at minstelønnen fra 1. september 1968 bør settes til kr. 25.360,- pr. år.

2. Tariffavtalens § 3 tredje ledd.

De norske teatres forening har hatt sterke betenkeligheter overfor komiteforslaget av 1967 om ansiennitetstillegg til tariffestet minstelønn etter 4, 8 og 12 år. Selv innen et lønnsregulativ hvor hele stillingsgrupper blir plassert i bestemte lønnsklasser i forhold til utdanningskrav, arbeidsoppgaver og ansvarsforhold, ville større ansiennitetstillegg etter det nevnte mønster være helt usedvanlig. Det er enn mer grunn til å tvile på at en slik ansiennitetsordning vil virke heldig i en virksomhet bygget på engasjementer for et år om gangen med individuell lønnsfastsettelse basert på den enkelte skuespillers kvalifikasjoner. For så vidt dette system skal opprettholdes - og det er begge parter enige om - kan det neppe være i skuespillernes og teatrenes interesse samtidig å anvende en ansiennitetsordning som vil tendere mot lønsmessig likestilling for en vesentlig del av de skuespillere som blir engasjert. Som før nevnt har De norske teatres forening i partenes fellesuttalelse av 13. januar 1969 gitt uttrykk for positiv vilje til å finne fram til en ansiennitetsordning, men etter foreningens oppfatning må det nøye overveies hvilken ordning som kan sikre skuespillerne en rimelig lønn og samtidig innpasses i det lønnsystem for skuespillere som ellers gjelder i Norge.

De norske teatres forening kan på ingen måte godta den påstand Norsk Skuespillerforbund nå har nedlagt om "personlige tillegg" for skuespillere over 56 år. En varig ordning av denne art vil etter foreningens oppfatning være meget uheldig. Det kan heller ikke være grunn til midlertidig å gi slike "personlige tillegg", og selv om det ble presisert at tilleggene skulle være midlertidige, ville de i tilfelle bringe spørsmålet om en ordning med ansiennitetstillegg inn i et uheldig spor.

3. Tariffavtalens § 4, fjerde ledd.

Komiteutkastet av 1967 har i § 4 fjerde ledd en bestemmelse om at en skuespiller har krav på særskilt godtgjørelse for hver deltakelse i mer enn en barneforestilling i sesongen, dog så at juleteaterforestilling og skoleteaterforestilling ikke regnes med.

Dette forslag kan teatrene ikke godta. Regelen vil føre til urimelig ulikhet i skuespillernes inntektsforhold ved teatre hvor barneteaterforestillinger er en kontinuerlig virksomhet med stadig vekslende repertoar. Det vil være meningsløst om en skuespiller som blir engasjert nettopp med henblikk på barneteatret, skal ha særskilt godtgjørelse for å delta i mer enn en slik forestilling i sesongen.

Det nevnte forslag er ikke grunnlagt i komiteinnstillingen av 1967, men teatrene har forstått det så at skuespillerne av hensyn til sine kunstneriske interesser og sin karriere gjennom den foreslått bestemmelse vil ha et vern mot å bli "henvist" til barneteatervirksomheten i større utstrekning enn de kunne forutse ved engasjementet. Til dette er for det første å si at barneteatervirksomheten har stor oppdragende verdi og på lengere sikt vesentlig betydning for både skuespillerne og teatrene. Men selv om det skulle være mulighet for at en skuespiller ved deltakelse i barneforestillinger kan bli stilt "i skyggen", vil dette ikke kunne nøytraliseres ved en regel om ekstra godtgjørelse. Teatrene må bestemt motsette seg en slik

ordning, men de har intet imot at skuespillernes syn i en eller annen form kommer til uttrykk i tariffavtalen. Selv om man etter teatrenes oppfatning ikke har praktisk erfaring for at det er behov for en regel av denne art, har de derfor nedlagt påstand om at det i § 4 fjerde ledd blir bestemt at teatret i samråd med skuespillernes tillitsmenn skal søke å gjennomføre en rimelig sirkulasjonsordning.

4. Tariffavtalens § 6 første ledd.

Komiteutkastets § 6 er delt inn i tolv ledd. For nemnda er tvisten begrenset til å gjelde § 6 første ledd, men De norske teatres forening har funnet grunn til å presisere at teatrene har så sterke innvendinger mot utkastet at de ikke som en varig ordning vil kunne godta at prøvetiden reguleres i samsvar med de bestemmelser komiteen har foreslått. Selv om tvisten for inneverende tariffperiode bare gjelder spørsmålet om når prøvetiden kan begynne om formiddagen, har De norske teatres forening ønsket å gjøre rede for sitt syn på prøvetidsordningen.

Komiteutkastets § 6 inneholder en lang rekke bestemmelser som etter teaterledernes og teatrenes oppfatning avgjort vil hindre en tilfredsstillende utvikling når det gjelder forestillingenes kvalitet og effektiv økonomisk drift av teatrene. Utkastet har -- til dels på samme måte som tidligere gjeldende prøvetidsbestemmelser -- et nett av regler som begrenser teatrets styrcingsrett. Dette skjer gjennom nitide forskrifter om tidspunktet for og varigheten av prøvene og videre ved påbud og forbud av et innhold og en rekkevidde som er ukjent i andre virksomheter.

Både skuespillerne og teatrene har interesse av at prøvetiden innen visse rammer blir fastlagt i tariffavtalen. Når det ikke har vært mulig å komme til enighet, skyldes dette ikke minst at en del skuespillere også deltar i prøver i Norsk Rikskringkasting, og at de til dels oppnår en vesentlig biinntekt gjennom kringkastingen. Spørsmålet

om adgang til biinntekter må selvsagt vurderes ut fra de lønninger skuespillerne oppnår ved teatrene. Slik som lønningene nå er - og enn mer for så vidt de med virkning for inneværende tariffperiode igjen blir vesentlig forhøyet - må teatrene som arbeidsgiver ha krav på at man ved fastsettelsen av prøvetiden primært tar hensyn til teatrenes behov for å kunne forberede forestillingene så godt som mulig. Norsk Rikskringkasting og andre biarbeidsgivere kan heller ikke ha større vanskeligheter med å innrette seg etter prøvetiden ved teatrene selv om denne fastsettes på den måte teaterlederne finner nødvendig. Hensynet til det mindretall av skuespillere som oppnår vesentlige biinntekter, kan under ingen omstendighet være avgjørende for hvordan prøvetiden skal fastsettes. Selv om hovedtrekkene i prøvetidsordningen må være generelle, burde det for øvrig ikke være nødvendig at en bestemt utformet prøvetidsordning i sin helhet skal gjelde ved alle teatre i landet.

For teatrene og teaterlederne var komiteutkastet om prøvetidsordningen en stor skuffelse. I en tid hvor det stilles de største krav til forberedelsen av forestillingene, har komiteen foreslått en forkortelse av prøvetiden som allerede på forhånd var kortere ved norske teatre enn ved teatrene i andre land. Under henvisning til det som er nevnt ovenfor og til professor Strømme Svendsens særuttalelse i komiteinnstillingen, har teatrene sterkt fremholdt at de ikke kan oppgi sitt krav om en bedre prøvetidsordning. Som eksempler på slike ordninger er nevnt:

"A. Hver skuespiller har en samlet månedlig arbeidstid på teatret som innenfor rammen av visse grenser kan plasseres på dager og tider etter teatrets behov. Som alternativer kan nevnes:

- a. 145 timers arbeidsmåned, ukemaksimum 45 timer, prøvetiden innenfor kl. 10.00 og kl. 16.00, unntaksvis for skuespillere som ikke spiller om aftenen også mellom kl. 19.00 og 22.00, eller kl. 20.00 og 23.00.

- b. 100 timers arbeidsmåned for prøver, tilsvarende plassering av tidsgrensene.

B. Hvert teater disponerer den enkelte skuespiller til prøver et antall timer pr. dag, som kan plasseres innenfor visse tidsgrenser etter teatrets behov.

- a. 4 timer mellom kl. 10.00 og 15.00, unntaksvis, f.eks. med de lokale tillitsmenns godkjennelse, 5 timer mellom kl. 10.00 og 16.00. Kveldsprøver, for skuespillere som ikke spiller samme dag, mellom kl. 19.30 (20.00) og 22.30 (23.00).
- b. 4 timer mellom kl. 10.00 og 15.00 (14.00?) for skuespillere som spiller samme dag, 6 timer mellom kl. 10.00 og 18.00 for skuespillere som ikke spiller samme dag."

For tariffperioden 1968-70 har De norske teatres forening likevel etter omstendighetene funnet å burde godta at prøvetidsbestemmelsene i komiteutkastets § 6 gjøres gjeldende med den endring at prøvetiden kan begynne kl. 10 om formiddagen, det vil si en halv time tidligere enn ifølge utkastets § 6 første ledd. Denne endring kan tilsynelatende virke lite betydningsfull, men etter teatrenes oppfatning er det viktig å få slått fast i tariffavtalen at et teater kan velge å begynne prøvetiden kl. 10. Dette kan i visse tilfelle være av vesentlig betydning ved forberedelsen av en forestilling. Ved vurderingen av kravet må også tas hensyn til at teatret etter § 6 første ledd vil ha plikt til så vidt mulig å begynne prøvetiden kl. 11, og at teatret må treffe sitt valg for hvert kvartal som helhet. Dette siste vil ikke innebære at prøvetiden i tilfelle må begynne kl. 10 et helt kvartal, men at teatret på forhånd må gi underretning om hvilke deler av kvartalet prøvetiden skal begynne kl. 10.

5. Protokolltilførsel 1 om godtgjørelse for enkeltroller.

De norske teatres forening har funnet å kunne godta den protokolltilførsel Norsk Skuespillerforbund har foreslått om at skuespiller som er medlem av forbundet, for medvirkning i en enkelt rolle skal ha en godtgjørelse som minst svarer til tariffestet minstelønn på årskontrakt for skuespillere. Foreningen har dog foreslått den

endring i ordlyden at godtgjørelsen skal "fastsettes slik at den omregnet i månedsgasje for 26 dager minst svarer til" den fastsatte minstelønn.

6. Protokolltilførsel 2 om minstelønnen for premiere-elever.

I betraktning av at det kreves 4 års utdanning ved Statens teaterskole og at elevene normalt har examen artium eller tilsvarende utdanning på forhånd, er teaterforeningen enig i at minstelønnen for premiere-elever bør forøyes vesentlig. Foreningen mener at den bør settes til kr. 18.000 pr. år.

7. Protokolltilførsel 3 om oppnevning av et arbeidsutvalg.

De norske teatres forening har presisert at den ordning som etableres for 2-årsperioden 1968-70, etter foreningens oppfatning må anses som rent midlertidig. Det er nøye sammenheng mellom skuespillernes arbeidsvilkår og deres lønnsforhold, og de endringer som nå gjennomføres, vil til sammen lede til betydelig økte utgifter. Teatrene kan ikke som en varig ordning binde seg til dette uten å ha et sterkere økonomisk grunnlag som bare vil kunne skapes i samarbeid med statlige og kommunale myndigheter. Med utgangspunkt i komiteutkastet av 1967 vil for øvrig tariffavtalen for 1968-70 til dels få et innhold som teatrene ikke kan akseptere på lengere sikt. Det er under disse omstendigheter nødvendig at partene allerede nå oppnevner hver sine representanter i et arbeidsutvalg som får i oppdrag å vurdere behovet for endringer i tariffavtalen, eventuelt også i arbeidsreglementet og turnéreglementet. Formålet må først og fremst være i god tid før utløpet av perioden 1968-70 å skape best mulig grunnlag for realistiske forhandlinger om ordningen i neste periode. Men det er også mulig at partene gjennom drøftelser i utvalget vil komme til enighet om endringer som kan gjennomføres før utløpet av inneværende periode.

Som det går fram av Riksmeglingsmannens møtebok, er partene blitt enige om at overenskomsten for 1968-70 skal anses fornyet for et år hvis den ikke blir sagt opp

innen 1. februar 1970. Dette skyldes at det ifølge Riksmeglingsmannen er nødvendig å ha en oppsigelsesfrist. Teaterforeningen fant da ikke grunn til å motsette seg en bestemmelse som nevnt, men det ble presisert at dette ikke endrer det forhold at ordningen for 1968-70 etter foreningens oppfatning må anses som en prøveordning.

8. Generelle lønnstillegg.

De norske teatres forening har gjort gjeldende at skuespillerne i samsvar med den gjennomførte ordning for offentlige tjenestemenn i staten og kommunene bør få generelt lønnstillegg med 7% pr. 1. september 1968 og ytterligere 2 % pr. 1. januar 1969. Det må i denne forbindelse merkes at den minstelønn som fastsettes i tariffavtalens § 3 annet ledd, er lønnen pr. 1. september 1969. Det skal derfor ikke gis 7 % tillegg til den minstelønn som fastsettes, men lønnsforhøyelsen for den enkelte skuespiller vil i alle tilfelle bli minst 7 % i forhold til den tidligere lønn pr. 31. august 1968.

Etter teaterforeningens oppfatning er det ikke grunnlag for å fastsette høyere generelle lønnstillegg enn de nevnte 7 % + 2 % som skal gjelde for alle skuespillere. Men ved siden av disse tillegg kan det være grunn til å foreta individuelle justeringer.

9. Justeringstillegg.

Til tross for at teatrene egentlig ikke har økonomisk bæreevne til å dekke lønnsøkinger ut over de før nevnte generelle lønnstillegg, har De norske teatres forening funnet at skuespillerlønningene ved hvert teater bør økes med ytterligere 3 % i forhold til de totale lønninger for skuespillerne pr. 31. august 1968. Dette beløp må - med fradrag av den lønnsøking forhøyelsen av minstelønnen i § 3 annet ledd fører med seg - anvendes til individuelle justeringer. Det må være riktig at dette ytterligere beløp fordeles mellom de skuespillere som lønnsmessig står for lavt i forhold til andre.

10. Ekstra lønnstillegg for skuespillerne ved Den nationale Scene.

De norske teatres forening kan ikke godta kravet om ekstra lønnstillegg for skuespillerne ved Den Nationale Scene. For det første har teatret ikke økonomisk evne til å bære den merutgift dette ville innebære. Men dessuten er det ikke på noen måte godtgjort at det i forhold til skuespillerne ved alle andre teatre ville være riktig å gi et slikt ekstra lønnstillegg. Et krav av denne art kan ikke uten grundig forberedende behandling tas opp i forbindelse med en tariffrevisjon.

De norske teatres forening har for Rikslønnsnemnda nedlagt denne

p å s t a n d:

I

"Engasjement ved teatrene av medlem av Norsk Skuespillerforbund skal skje på basis av det utkast til tariffavtale som er inntatt som vedlegg 1 i Innstilling til skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår av 20. november 1967 (side 20-23), med de unntak, tillegg og endringer som nedenfor bestemt.

Reglement for turnéer og arbeidsreglement skal i tariffperioden fastsettes i samsvar med vedlegg 2 og vedlegg 3 i innstillingen (side 23-25) med de unntak, tillegg og endringer som er særskilt bestemt nedenfor.

Tariffavtalen og reglementene skal også gjelde for Riksteatret.

Det etableres et arbeidsutvalg med representanter for Norsk Skuespillerforbund og De norske teatres forening for å søke å komme frem til en nærmere avtale om tariffavtalens mønster og dens enkeltbestemmelser innen utløpet av 2-årsperioden.

II

Tariffavtalens § 3, annet ledd skal i avtaletiden lyde slik:

"For skuespiller som er medlem av Norsk Skuespillerforbund, gjelder en minstelønn på kr. 25.360 pr. år."

III

Tariffavtalens § 4, fjerde ledd skal i avtaletiden lyde slik:

"For så vidt det for skuespiller blir aktuelt å medvirke i mer enn én barneforestilling i sesongen, dog slik at juleteaterforestilling og skoleteaterforestilling ikke medregnes, vil teatret i samråd med skuespillernes tillitsmenn ved vedkommende teater tilstrebe en rimelig sirkulasjonsordning."

IV

Tariffavtalens § 6, første ledd skal i avtaletiden lyde slik:

"Prøvetiden om formiddagen er 4 timer som skal være sammenhengende: tiden kl. 11-15, eller kl. 10-14 eller kl. 10-14.30, dog slik at man så vidt mulig skal bestrebe seg på å nytte det første alternativ for prøvetidens plassering, og at det enkelte teater må treffe sitt valg av alternativ når prøvene skal begynne den enkelte dag med bindende virkning for hvert kvartal."

V

Tariffavtalens § 9, første ledd skal i avtaletiden lyde slik:

"Skuespilleren har i inntil 30 dager i sesongen plikt til å delta i de turnéer, som teatret måtte sende ut. For turnévirkosmhet utover 30 dager i sesongen kan det sluttet såravtaler mellom et teater og dets skuespillere. § 6 annet ledd annet pkt. har tilsvarende anvendelse. For Det norske teatret, Riksteatret og Rogaland Teater gjelder om omfanget av turnéplikten den ordning som har vært vedtatt eller praktisert inntil 1. september 1968. På turné har skuespilleren krav på halv dags gasje ekstra, for hver dag turnéen er ute."

VI

I § 8, 8. ledd i tariffavtalen skal ordene "normal-kontraktens bestemmelser" erstattes med "tariffavtalens bestemmelser".

VII

Det utkast til tariffavtale som er inntatt som vedlegg 1 i Innstilling til skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår av 20. november 1967 (side 20-23) skal gjelde som tariffavtale mellom De norske teatres forening og dens medlemmer, Den Nationale Scene, Det Norske Teatret, Nationaltheatret, Oslo Nye Teater, Rogaland Teater, Trøndelag Teater og Riksteatret på den ene side og Norsk Skuespillerforbund på den annen side med de unntak, tillegg og endringer som følger av I - VI fra 1. september 1968 og til 31. august 1970, dog således at tariffavtalen ansees fornyet for 1 - ett - år hvis den ikke er oppsagt innen 1. februar 1970.

VIII

Protokolltilførselen til tariffavtalen (side 23) skal lyde slik:

"Elevtiden på teatrene må ikke overstige 3 år. Etter 3 års elevtid har eleven ved engasjement krav på å bli ansatt som premiereelev. Skuespiller som ikke har fylt kvalifikasjonene for medlemskap i Norsk Skuespillerforbund, skal når han etter elevtiden på teatret engasjeres som premiereelev eller skuespiller på skuespillerkontrakt, ha minimumslønn på kr. 18.000 pr. år."

IX

Turnéreglementets § 3, første ledd, skal i avtaleperioden lyde slik:

"Teatret sørger for at innkvartering skjer på hotell av høy standard eller på steder hvor dette ikke er mulig på det beste hotell eller innkvarteringssted som finnes og på enkeltværelser hvor dette er mulig samt daglig bad, hvor dette er mulig."

X

"Tariffavtalen omfatter ikke engasjementer ved dukketeatrene.

Partene skal straks oppta forhandlinger om egen tariffavtale for Norsk Skuespillerforbunds medlemmer, som engasjeres ved dukketeater. Ved dette er intet prejudisert vedrørende den verserende sak i Arbeidsretten om oppsigelser ved Oslo Nye Teater."

XI

"Fra 1. september 1968 skal det utbetales et tillegg på 7 % til skuespillers lønn pr. 31. august 1968. Tillegget på 7 % gis ikke til dem som får minstelønnen hevet etter tariffavtalens § 3, dog således at lønnshevingen etter minstelønsbestemmelsen skal utgjøre minst 7 %.

Fra 1. januar 1969 gis ytterligere et tillegg på 2 % til lønnen pr. 31. desember 1968.

Disse tillegg skal gjelde for 2 år."

De norske teatres forening og Norsk Skuespillerforbund er enige om følgende.

Indeksbestemmelse.

Hvis Statistisk Sentralbyrås nye konsumprisindeks (1968 = 100) pr. 15. juli 1969 eller senere viser stigning eller fall på minst 5 poeng i forhold til indekstallet pr. 15. januar 1969, kan Norsk Skuespillerforbund i tilfelle av stigning og De norske teatres forening i tilfelle av fall kreve opptatt forhandlinger om regulering av lønnen. Reguleringskravet er maksimalt begrenset til en regulering som svarer til den prosentvise endring i konsumprisindeksen.

Blir partene ikke enige ved forhandlinger om regulering, kan den part som har fremsatt krav innen 14 dager etter at forhandlingene er slutt, si opp tariffavtalen med 1 - en - måneds varsel for å søke gjennomført en lønnsregulering innenfor den ramme som er angitt i første avsnitt.

Protokolltilførsel.

Stigning i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks som skyldes en eventuell omlegging av skattesystemet, gir ikke rett til regulering etter foranstående bestemmelse. Likevel kan en slik stigning reise problemer som det bør være adgang til å drøfte selv om tariffavtalen ikke er utløpet. Partene er derfor enige om at hver av dem kan kreve forhandlinger når konsumprisindeksen som følge av de foran nevnte forhold måtte ha overskredet "den røde strek". Leder forhandlingene ikke til enighet, har hver av partene senest innen 14 dager deretter adgang til å si opp tariffavtalen med 1 - en - måneds varsel.

XII

"For 2-årsperioden 1968-1970 økes skuespillernes lønninger totalt med 3 % i forhold til lønningene pr. 31. august 1968. I dette beløp inngår de økninger som følger av de minstelønner som blir fastsatt under § 3 i tariffavtalen. Resten beregnes for de forskjellige teatrene etter lønningene pr. 31. august 1968, og de enkelte skuespilleres lønn oppjusteres individuelt etter teatrets bestemmelse innenfor rammen av det beløp som er beregnet for teatret."

XIII

De norske teatres forening og Norsk Skuespillerforbund er enige om å anbefale at toppgasjene søkes hevet. Som et mål for toppgasjen bør denne søkes plassert innenfor den ramme som er bestemt i Statens sjefsregulativ ved de teatrene som har de økonomiske forutsetninger til dette.

XIV

"For skuespiller som er medlem av Norsk Skuespillerforbund og som medvirker i enkelt rolle, skal gasjen fastsettes slik at den omregnet i månedsgasje for 26 dager minst svarer til de minstegasjer som er fastsatt for medlemmer av Norsk Skuespillerforbund engasjert på årskontrakt."

XV

Fra 1. september 1968 opphører avtalen av 16. september 1966 og den normalkontrakt som avtalen viser til."

Norsk Skuespillerforbund har i det vesentlige anført:

1. Tariffavtalens § 3 annet ledd.

Skuespillerne har 4 års utdanning ved Statens teaterskole, og de fleste har tatt eksamen artium før de begynner som elever ved skolen. Etter forbundets oppfatning må skuespillerutdannelsen anses som en høyere utdanning. For å oppnå tariffestet minstelønn etter § 3 annet ledd kreves etter endt utdanning 3 års-engasjementer eller 5 års annen virksomhet som skuespiller. Under disse omstendigheter bør minstelønnen i det minste svare til avlønning i klasse 14 i Statens lønnsregulativ.

2. Tariffavtalens § 3 tredje ledd.

En ansiennitetsordning av den art som er foreslått i § 3 tredje ledd i komiteutkastet av 1967, må etter forbundets oppfatning gis tilbakevirkende kraft ved at det også tas hensyn til virksomhet som skuespiller i tiden før ansiennitetsordningen settes i verk. I motsatt fall vil mange av de eldre skuespillere ikke oppnå den lønnsbedring de med rimelighet har krav på. En ansiennitetsordning vil for disse skuespillere også ha stor betydning i relasjon til folketrygden, særlig for dem som er ansatt ved teatre hvor det ikke er ordnede

pensjonsforhold. Til støtte for disse anførsler har forbundet vist til forskjellige statistiske oppgaver. Forbundet er imidlertid enig i at spørsmålet om utformingen av en ansiennitetsordning bør nærmere utredes av det arbeidsutvalg partene vil oppnevne, men forutsetningen må da være at utvalget tar fatt på dette så snart som mulig, slik at en ansiennitetsordning vil kunne gjennomføres fra 1. september 1970.

I forbindelse med at påstanden om ansiennitetstillegg for inneværende tariffperiode er frafalt, har forbundet nedlagt ny påstand om at skuespillere over 56 år skal ha personlige tillegg for så vidt deres lønn ligger lavere enn kr. 40.000 pr. år. Mangelen på en ansiennitetsordning er i høy grad medvirkende til at skuespillernes lønnsnivå er for lavt. Det er særlig de eldre skuespillere som er blitt skadelidende, og i påvente av en varig ansiennitetsordning bør det midlertidig gis personlige tillegg til skuespillere over en viss alder.

3. Tariffavtalens § 4 fjerde ledd.

Den foreslåtte bestemmelse i § 4 fjerde ledd i komiteutkastet av 1967 er i det vesentlige i samsvar med § 4 niende ledd i normalkontrakten av 1967.

Det er ikke vanlig at teatrene har mer enn en barneforestilling om høsten og en juleforestilling som gjerne varer til ut på våren. Det er sjelden et teater setter opp flere barneforestillinger i løpet av en sesong, og bestemmelsen i utkastets § 4 fjerde ledd gjelder bare for så vidt et teater benytter en skuespiller i mer enn de to "vanlige" barneforestillinger. Bestemmelsen er ikke til hinder for dette, men vedkommende skuespiller bør i tilfelle ha krav på særskilt godtgjørelse. Det er en stor belastning å delta i barneforestillinger gjennom hele sesongen, og det bør så vidt mulig hindres at den enkelte skuespiller blir for hardt belastet. Dette var bakgrunnen for at den bestemmelse det her gjelder, ble tatt inn i normalkontrakten av 1957. Bestemmelsen har virket etter sin hensikt, og den bør etter forbundets oppfatning beholdes.

4. Tariffavtalens § 6 første ledd.

Prøvetidsbestemmelsene er av vital betydning for skuespillerne, særlig bestemmelsene om tidspunktet for begynnelsen av prøvetiden og prøvetidens lengde. Om disse spørsmål har det også tidligere vært strid mellom partene, og etter forbundets

oppfatning var det særlig teaterledernes umedgjørighet på dette punkt som ledet til arbeidsnedleggelsen i 1966. Komiteinnstillingen av 1967 viser at prøvetidsordningen er grundig behandlet og vurdert av komiteen, og bortsett fra det som er omtvistet for nemnda - spørsmålet om når prøvetiden kan begynne om formiddagen - har forbundet i denne omgang ikke funnet grunn til å imøtegå det teatrene har anført om prøvetidsbestemmelsene.

Norsk Skuespillerforbund har alltid holdt fast ved at prøvetiden om formiddagen ikke skal begynne tidligere enn kl. 11. Bestemmelsen i § 6 første ledd i komiteutkastet av 1967 går ut på at prøvetiden normalt skal begynne kl. 11, men at den etter teatrets valg kan begynne kl. 10.30. Forbundet har hatt sterke betenkeligheter overfor dette forslag, men har etter omstendighetene funnet å burde godta forslaget. Det er dog presisert at ordningen i perioden 1968-70 må anses som en ren prøveordning, og at forbundet må forbeholde seg å kreve bestemmelsen endret under forhandlingene for neste tariffperiode.

Norsk Skuespillerforbund kan ikke godta teatrenes krav om at prøvetiden etter omstendighetene kan begynne kl. 10. Det er særlig to innvendinger som her er gjort gjeldende. For det første har forbundet anført at skuespillerne trenger morgentimene til læring og innstudering av roller. For det annet er det anført at skuespillere ikke vil kunne delta i prøver i Norsk Rikskringkasting dersom prøvetiden ved teatret begynner kl. 10. Prøvetiden i kringkastingen ligger mellom kl. 8 og kl. 10.30. Det vil både økonomisk og kunstnerisk være meget uheldig om skuespillerne skulle bli avskåret fra å medvirke i teaterforestillinger som kringkastingen setter opp.

For øvrig har forbundet vist til at teatrene i samsvar med komiteutkastets § 6 annet ledd vil kunne oppnå at prøvetiden under særlige forhold kan begynne tidligere enn kl. 10.30.

5. Protokolltilførsel 1 om godtgjørelse for enkeltroller.

Norsk Skuespillerforbund er enig i at ordlyden i denne bestemmelse bør gis en slik tilføyelse som De norske teatres forening har foreslått, og forbundet har endret sin påstand i samsvar med dette.

6. Protokolltilførsel 2 om minstelønn for premiere-
elever.

Forbundet har vist til det som ovenfor under nr. 1 er anført om utdannelsen ved Statens teaterskole, og videre ahført at det stilles betydelige krav til dem som oppnår engasjement som premiere-elever. På dette grunnlag har forbundet krevet at minstelønnen settes til kr. 25.000 pr. år.

7. Protokolltilførsel 3 om oppnevning av et arbeids-
utvalg.

Forbundet har erklært seg enig i at partene i felles- skap oppnevner et arbeidsutvalg som skal ha i oppdrag å vurdere behovet for endringer i tariffavtalen, eventuelt også i arbeids- reglementet og turnéreglementet. Som før nevnt legger forbun- det særlig vekt på at dette utvalg så snart som mulig foretar den utredning som er nødvendig i forbindelse med gjennomførin- gen av en tilfredsstillende ansiennitetsordning. I anledning av at utvalget vil få i oppdrag å utrede spørsmålet om turné- pliktens omfang, har forbundet presisert at utvalget også må vurdere godtgjørelsen, idet skuespillerne ved deltakelse i langvarig turnévirksomhet til dels får betydelig økte utgifter og videre fratras adgangen til å oppnå ekstrainntekter.

8. Generelle lønnstillegg.

Norsk Skuespillerforbund er enig i at man bør opprett- holde den tidligere ordning om at lønnen for hver enkelt skue- spiller fastsettes individuelt ved hvert årsengasjement. Men forbundet har fremholdt at dette system til denne tid har vært medvirkende til at skuespillerne har fått vesentlig mindre lønnstillegg enn utøvere av andre yrker har oppnådd. Fra 1951 har riktignok normalkontrakten inneholdt en indekssklausul, og i henhold til den er det gitt visse indekstillegg. Men i mot- setning til andre yrkesgrupper har skuespillerne ikke fått lønningene regulert gjennom tariffrevisjoner eller lønnsopp- gjør med jevne mellomrom. Dette har resultert i at lønningene gjennomgående er blitt liggende for lavt, noe som i grunnen ble erkjent da skuespillerne ved avtalen av 16. september 1966 fikk et ekstra lønnstillegg på 4 %. Men det ble den gang ut- trykkelig presisert at dette beskjedne tillegg ikke var til- strekkelig, og avtalen ble inngått under den klare forutsetning

at det straks skulle oppnevnes en komite med det mandat å vurdere og avgi innstilling om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår. I sin innstilling av 20. november 1967 har komiteen avholdt seg fra å fremme bestemte lønnsforslag. Men komiteen har uttalt at det er "en utbredt oppfatning at nivået ligger betenkelig lavt, og at dette ikke minst gjelder de dyktigste skuespillere". Det heter videre "at det så vel fra teatrenes som skuespillernes synspunkt sett er uaktpåliggende at skuespillernes lønninger ikke er så lave at de av økonomiske grunner drives til å påta seg bioppdrag i en utstrekning som går ut over deres kunstneriske yteevne i hovedstillingen. Det synes heller ikke å kunne bestrides at de lønninger man i dag opererer med kan representere en risiko for utglidninger i denne henseende" (innstillingen side 5).

Norsk Skuespillerforbund har sterkt påberopt at de refererte uttalelser i komiteinnstillingen av 1967 ble avgitt etter at skuespillerne ved avtalen av 16. september 1966 hadde oppnådd generelle lønnstillegg med 10 % + 4 %. Dette viser tydelig at det også ved tariffrevisjonen for 1968-70 er nødvendig å gi skuespillerne et betydelig tillegg ut over det alminnelige lønnstillegg som andre yrkesgrupper har oppnådd. Til støtte for dette har forbundet lagt fram statistiske oppgaver over lønnen i 1967/68 for de av forbundets medlemmer som hadde årsengasjement ved de 7 teatre som tariffavtalen for 1968-70 skal gjelde for. Det er under henvisning til disse oppgaver anført "at ikke mindre enn 58,5 % av skuespillerne er gasjert med under kr. 32.000 pr år og hele 70,7 % gasjert med under kr. 35.000", og at det finnes skuespillere over 50 år som har mindre lønn enn kr. 25.000.

Forbundet har videre anført at de oppgitte tall bare viser skuespillernes bruttolønn, og at det ved vurderingen må tas hensyn til at skuespillerne under utøvelsen av sitt yrke har en rekke utgifter som andre lønsmottakere ikke har. Dette gjelder blant annet sminke, tøy til scenebruk, faglitteratur, telefon, dobbelte reiseutgifter fordi de deltar i både prøver og forestillinger, merutgifter fordi det ofte er nødvendig å spise utenfor hjemmet og utgifter til hushjelp og bernevakt for skuespillerektepar med barn. Det er vanskelig å angi disse utgifter eksakt, men forbundet har opplyst at Oslo ligningsvesen normalt godkjenner et utgiftsfradrag med et beløp som

svarer til 10-15 % av inntekten som skuespiller. Etter forbundets oppfatning vil det være riktig at dette også legges til grunn ved lønnsfastsettelsen.

Norsk Skuespillerforbund kan ikke godta at det ved lønnsfastsettelsen tas hehsyn til at teatrene ikke skulle ha økonomisk evne til å dekke lønnsøkinger som skuespillerne har rimelig krav på.

Hvis fundamentet for senere tariffoppgjør skal bringes i orden, er det nødvendig at selve lønnsnivået endres gjennom et betydelig generelt tillegg i forbindelse med tariffavtalen for 1968-70.

9. Justeringstillegg.

Norsk Skuespillerforbund nedla opprinnelig påstand om at det ved siden av generelle tillegg på 12 % pr. 1. september 1968 og 5 % pr. 1. januar 1969 skulle gjennomføres et justeringsoppgjør innenfor en ramme av ytterligere 8 % av de totale skuespillerlønninger pr. 31. august 1968 ved vedkommende teater.

Etter at påstanden om ansiennitetstillegg ble frafalt, har forbundet i en ny påstand av 16. januar 1969 krevet at det gis generelle tillegg med 20 % + 10 %. For det tilfelle at slike tillegg blir gitt, er den tidligere påstand om gjennomføring av et justeringsoppgjør ikke opprettholdt. Imidlertid er forbundet som før nevnt enig i at skuespillernes lønn i prinsippet skal fastsettes individuelt ved hvert årsengasjement, og forbundet har erklært at det ikke har noe å innvende mot at en mindre del av den totale lønnsøking anvendes til individuelle justeringer.

10. Ekstra lønnstillegg for skuespillere ved Den Nationale Scene.

Under henvisning til de statistiske oppgaver som er lagt fram, har Norsk Skuespillerforbund gjort gjeldende at lønnsforholdene ved Den Nationale Scene er vesentlig dårligere enn ved Oslo-teatrene. Det er ikke kunstnerisk grunnlag for en slik forskjell, og forbundet har anført at lønnsnivået ved Den Nationale Scene bør rettes opp ved at skuespillerne ved dette teater får et ekstra tillegg.

Norsk Skuespillerforbund har for Rikslønnsnemnda nedlagt denne

p å s t a n d :

"Det utkastet til tariffavtale, som er inntatt som vedlegg I i Innstilling om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår av 20. november 1967 (side 20-23) skal gjelde som tariffavtale mellom Norsk Skuespillerforbund og De Norske teatres forening for perioden 1. september 1968 til 31. august 1970 med følgende endringer og tilføyelser:

1. Tariffavtalens § 3, annet ledd skal i avtaletiden lyde slik:
"For skuespiller, som er medlem av Norsk Skuespillerforbund, gjelder en minstelønn på kr. 29.000 pr. år."
2. Tariffavtalens § 4, fjerde ledd, skal i avtaletiden lyde slik:
"Skuespiller har krav på særskilt godtgjørelse for hver deltagelse i mer enn én barneforestilling i sesongen, dog slik at juleteaterforestilling og skoleteaterforestilling ikke medregnes. Forestilling for folkeskolens barn regnes som barneforestilling. Den nevnte særskilte godtgjørelse skal være en halv dags gasje."
3. Tariffavtalens § 3 får følgende tillegg:
"Fra 1. september 1968, skal det utbetales et tillegg på 20 % til skuespillers lønn pr. 31.8.1968. Fra 1. januar 1969 gis ytterligere et tillegg på 10 % til lønnen pr. 31.12.1968.

Tilleggene på henholdsvis 20 % og 10 % gis ikke til dem som får minstelønn forhøyet i henhold til påstandens punkt 1, dog slik, at lønnsøkningen ikke for noen skal være mindre enn 20 % + 10 % som ovenfor nevnt.

For 2-årsperioden 1968/70 økes skuespillernes samlede lønninger på Den Nationale Scene med ytterligere 15 % i forhold til lønnen pr. 31.8.1968. Beløpet fordeles som individuelle tillegg til skuespillerne etter avtale mellom teatret og Bergens krets av Norsk Skuespillerforbund.

De skuespillere, som etterat ovenstående generelle tillegg er gitt får en gasje som ikke overstiger kr. 40.000 skal få følgende personlige tillegg:

kr. 1000	pr. år,	hvis de	pr. 1.9.1968	er mellom	56 og 57 år,
kr. 2000	" "	" "	" "	" "	57 og 58 år,
kr. 3000	" "	" "	" "	" "	58 og 59 år,
kr. 4000	" "	" "	" "	" "	59 og 60 år, og
kr. 5000	" "	" "	" "	" over"	60 år."

4. Tariffavtalens § 9, første ledd, skal i avtaletiden lyde slik:
 "Skuespilleren har i inntil 30 dager i sesongen plikt til å delta i de turnéer, som teatret måtte sende ut. For turnévirkosomhet utover 30 dager i sesongen kan det slutes særavtaler mellom et teater og dets skuespillere, § 6 annet ledd annet pkt. har tilsvarende anvendelse. For Det norske teatret, Riksteatret og Rogaland Teater gjelder om omfanget av turnéplikten den ordning som har vært vedtatt eller praktisert inntil 1. september 1968. På turné har skuespilleren krav på halv dags gasje ekstra, for hver dag turnéen er ute."

Protokolltilførsler.

For skuespillere som er medlemmer av Norsk Skuespillerforbund og som medvirker i enkelt rolle skal gasjen fastsettes slik, at den omregnet i månedsgasje - 26 dager - minst svarer til de minstegasjer som er fastsatt for medlemmer av Norsk Skuespillerforbund engasjert på årskontrakt.

Elevtiden på teatrene må ikke overstige 3 år. Etter 3 års elevtid har eleven ved engasjement krav på å bli ansatt som premiereelev. Skuespiller som ikke har fylt kvalifikasjonene for medlemskap i Norsk Skuespillerforbund, skal når han etter elevtiden på teatret engasjeres som premiereelev eller skuespiller på skuespillerkontrakt, ha en minimumslønn på kr. 25.000 pr. år."

Rikslønnsnemnda skal bemerke:

Størstedelen av teatrene utgifter må nå dekkes ved offentlige bevilgninger. Ved de teatre som har statsstøtte, er selvdekningsprosenten etter hvert blitt vesentlig redusert, og den var i 1967 mellom 20 % og 27 %. Det er derfor i vesentlig grad de offentlige myndigheter som avgjør hvilket omfang teaterdriften skal ha i vårt land og hvilke vilkår teatrene skal arbeide under. Det er nær sammenheng mellom den økonomiske ramme myndighetene fastsetter og de lønninger teatrene kan betale. Det er også nøye sammenheng mellom de ansattes arbeidsvilkår og deres lønnsforhold. Dette gjelder ikke minst for skuespillerne.

Det nødvendige økonomiske grunnlag for sin virksomhet vil teatrene bare kunne skape i samarbeid med de offentlige myndigheter. Stortingets Kirke- og undervisningskomite har gitt uttrykk for at det nå er behov for en ny, grundig vurdering av den offentlige støtte til teatrene (Innst. S. nr. 234 for 1967/68), og Teaterkomiteen av 1968 har fått i oppdrag å trekke opp retningslinjer for teatervirksomheten i vårt land i et framtidig perspektiv på bakgrunn av tendenser og utviklingslinjer på dette område i den siste 10-årsperiode. Departementet har anmodet komiteen om å avgi innstilling innen utgangen av 1969, og selv om det 20. november 1967 ble avgitt en særlig komiteinnstilling om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår, går nemnda ut fra at innstillingen fra Teaterkomiteen av 1968 vil være av vesentlig betydning for skuespillernes lønnsforhold - og dermed også for deres arbeidsvilkår - i tiden som kommer. Departementet har funnet at spørsmålet om en mer langsiktig støtteordning for teatrene først kan tas opp i samband med budsjettforslaget for 1971, men ved St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 18, for 1968/69 er det 29. november 1968 midlertidig foreslått en justering og videreføring av den støtteordning som hittil har vært gjeldende. Ved vurderingen av teatrenes utgiftsgrunnlag for 1969 har departementet funnet det nødvendig "å legge til grunn de faktiske utgifter i 1968 + en maksimal utgiftsstigning på inntil 10 pst. til dekning av eventuelle lønns- og prisstigninger" (proposisjonen side 2). Proposisjonen viser at man ved beregningen av grunnlaget for bevilgningene går ut fra godkjente utgifter i 1968 med tillegg av 10 %, og at det er tatt sikte på en sanering av teatrenes gjeld. Den foreslåtte interimsordning vil i noen grad bedre teatrenes økonomiske stilling, men proposisjonen viser at stillingen er meget vanskelig, og at teatrene er helt avhengige av offentlige bevilgninger. Det kan tilføyes at Bergen, Stavanger og Trondheim kommuner har gitt uttrykk for at de ikke makter å dekke halvparten av de sterkt stigende offentlige tilskudd til teatrene - det gjelder for disse kommuner landsdelsteatrene - men at departementets forslag om støtteordningen for teatrene i 1969 og 1970 er bygget på "forutsetning om at de lokale bidrag fortsatt minst skal ekvivalere statstilskottet" (proposisjonen side 4). Stortinget har ennå ikke behandlet saken.

Partene har til denne tid vært enige om å opprettholde ordningen med engasjementer for et år om gangen med individuell lønnsfastsettelse basert på den enkelte skuespillers kvalifikasjoner, men partene er også enige om at skuespillerne ved de teatre tvisten gjelder, pr. 1. september 1968 skal gis et generelt tillegg til den lønn de hadde pr. 31. august 1968.

Et lønsregulativ som er delt inn i bestemte lønnsklasser, og hvor forskjellige stillingsgrupper er plassert i forhold til utdanningskrav, arbeidsoppgaver, ansvarsforhold og arbeidsvilkår, gir grunnlag for en vurdering av lønnsnivået og det innbyrdes forhold mellom stillingsgruppene. Det særlige lønssystem for skuespillerne fører med seg at nemnda ikke på tilsvarende måte har grunnlag for å vurdere lønnsnivået for skuespillerne. De statistiske oppgaver som er lagt fram, gir nok en viss veiledning, men den er begrenset. Bortsett fra tabeller over topplønn, minstelønn og gjenromsnittslønn ved teatrene, inneholder heller ikke komiteinnstillingen av 1967 konkrete opplysninger om skuespillernes lønsvilkår. Men som anført av Norsk Skuespillerforbund har komiteen uttalt at det er "en utbredt oppfatning at nivået ligger betenkelig lavt, og at dette ikke minst gjelder de dyktigste skuespillere". Nemnda forstår det så at dette også var komiteens oppfatning, og at komiteen ut fra sin undersøkelse og vurdering av skuespillernes lønnsforhold fant at det kan være grunn til å foreta en viss nivåøkning ut over den som ble gjennomført da skuespillerne ved avtalen av 16. september 1966 oppnådde et generelt tillegg som var noe høyere enn det andre yrkesgrupper den gang oppnådde.

Ved vurderingen av hvilket generelt lønnstillegg som bør gis pr. 1. september 1968, er det naturlig å ta utgangspunkt i det lønnsoppgjør som med virkning fra 1. mai 1968 ble gjennomført for offentlige tjenestemenn i staten og kommunene. Selv om hver enkelt skuespillers lønn i prinsippet skal fastsettes individuelt, er det klart at skuespillerne ved denne tariffrevisjon i det minste må få samme generelle tillegg som de offentlige tjenestemenn. Nemnda finner imidlertid at det må være forsvarlig i noen grad å gå ut over denne ramme, og legger for så vidt særlig vekt på den oppfatning som er kommet til uttrykk i innstillingen av 1967 fra den komite som i 1966 ble oppnevnt med det oppdrag blant annet å vurdere skuespillernes lønnsforhold.

Begge parter har, om enn i forskjellig grad, gitt uttrykk for at det bør foretas en vesentlig forhøyelse av minstelønnen både for premiere-elever og for skuespillere som fyller vilkårene for medlemskap i Norsk Skuespillerforbund. De opplysninger som foreligger om utdanningskrav og arbeidsoppgaver, er etter nemndas oppfatning tilstrekkelige til å vise at det her er grunnlag for en vesentlig forhøyelse. Når det gjelder spørsmålet om generelle lønnstillegg, foreligger ikke på samme måte konkrete opplysninger om grunnlaget for nemndas avgjørelse, men utredningen fra Teaterkomiteen av 1968 vil kunne bidra til at det ved senere tariffrevisjoner blir et bedre grunnlag for lønnsfastsettelsen.

Om de enkelte tvistepunkter skal nemnda bemerke:

1. Tariffavtalens § 3 annet ledd.

Utdannelsen ved Statens teaterskole er krevende, og den tar 4 år. I tredje skoleår er elevene hospitanter ved teatrene, og de har dette året en viss godtgjørelse for det arbeid de utfører. Eventuelt engasjement etter avgangseksamen skjer normalt som premiere-elev. For medlemskap i Norsk Skuespillerforbund kreves minst 3 års-engasjementer etter endt elevtid. Den minstelønn som fastsettes i § 3 annet ledd, kan etter dette tidligst oppnås 7 år etter at utdannelsen ved Statens teaterskole blir påbegynt, og det er opplyst at elevene normalt har eksamen artium før de begynner ved skolen.

Det er stadig nødvendig å fornye personalet ved et teater, og det foregår for tiden et generasjonsskifte som leder til at mange unge skuespillere får store oppgaver.

Nemnda er kommet til at minstelønnen pr. 1. september 1968 bør settes til kr. 26.000, og den vil da fra 1. januar 1969 bli kr. 26.520 pr. år. Nemndas medlem Ording er av den oppfatning at minstelønnen burde settes noe høyere, men han finner ikke tilstrekkelig grunn til her å oppta noen dissens.

2. Tariffavtalens § 3 tredje ledd.

Partene er enige om at bestemmelsen i komiteutkastets § 3 tredje ledd ikke kan tas med i tariffavtalen for 1968-70 fordi spørsmålet om en ansiennitetsordning må nærmere utredes. Det skulle være grunn til å anta at det med virkning fra neste tariffperiode vil kunne gjennomføres en ordning som sikrer skuespill-

erne rimelige ansiennitetsstillegg til tariffestet minstelønn, og som samtidig vil være et naturlig ledd i det særlige lønnsystem for skuespillere.

Norsk Skuespillerforbunds påstand om at det gis personlige tillegg til skuespillere over 56 år kan etter nemndas oppfatning ikke tas til følge. Dette gjelder uansett om forbundet her bare har tatt sikte på midlertidige tillegg for skuespillere som har lavere lønn enn kr. 40.000 pr. år. Selv om skuespillerstillingene hadde vært plassert i et vanlig lønnsregulativ, ville en slik ordning ha vært helt usedvanlig, og nemnda kan ikke finne at det vil være riktig i påvente av en varig ansiennitetsordning for skuespillere å gi midlertidige tillegg av denne art.

Nemndas medlem Ording ønsker å presisere at mangelen på en ansiennitetsordning i særlig grad er gått ut over eldre skuespillere som har innlagt seg store fortjenester ved teatrene, og at det må tas hensyn til dette ved utarbeidelsen av den ansiennitetsordning som nå skal gjennomføres. I betraktning av at spørsmålet kan ventes å bli løst med virkning fra neste tariffperiode, finner han imidlertid ikke grunn til å oppta noen dissens med hensyn til en midlertidig ordning for perioden 1968-70.

3. Tariffavtalens § 4 fjerde ledd.

Når det gjelder deltakelse i barneforestillinger, er nemnda enig med De norske teatres forening i at bestemmelsen i komiteutkastets § 4 fjerde ledd bør erstattes med en regel om at teatrene i samråd med skuespillernes tillitsmenn skal søke å gjennomføre en rimelig sirkulasjonsordning. Ved dette må det være mulig å unngå at enkelte skuespillere må delta i barneteatervirksomheten i vesentlig større utstrekning enn de kunne forutse ved engasjementet. Som anført av teatrene er for øvrig barneteatervirksomheten av stor betydning, og for så vidt skuespillere blir engasjert nettopp med henblikk på barneteatret, vil de selvsagt måtte regne med å delta i mer enn en barneforestilling i sesongen.

4. Tariffavtalens § 6 første ledd.

Twisten gjelder bare spørsmålet om når prøvetiden kan begynne om formiddagen. Dette spørsmål er utførlig behandlet i komiteinnstillingen av 1967, og nemnda kan ikke finne at den for perioden 1968-70 har grunnlag for å fravike den bestemmelse som

er foreslått i utkastets § 6 første ledd. Man viser til uttalen fra komiteens flertall om at partene iallfall for en tid bør forsøke å praktisere den foreslåtte ordning. Man viser også til at teatrene i samsvar med § 6 annet ledd vil kunne oppnå at prøvetiden under særlige forhold kan begynne tidligere enn kl. 10.30. For øvrig har begge parter presisert at de må forbeholde seg å kreve bestemmelsen endret under forhandlingene for neste tariffperiode.

Nemndas medlem Wilhelmsen vil understreke at prøvetidsbestemmelsene er av vesentlig betydning både for forestillingenes kvalitet og for teatrenes økonomi. De har også nøye sammenheng med skuespillernes lønn, og i betraktning av den bedring av lønnsforholdene som etter hvert er gjennomført, ville det etter hans mening være rimelig om tariffavtalen gav teatrene større frihet med hensyn til fastsettelsen av prøvetiden. For øvrig viser han til det som teatrene har anført, og som er gjengitt foran. I betraktning av at tvisten for nemnda er sterkt begrenset, og at det bare er tale om å fastsette ordningen for perioden 1968-70, finner han dog ikke tilstrekkelig grunn til å oppta noen dissens med hensyn til utformingen av tariffavtalens § 6 første ledd.

5. Protokolltilførsel 1 om godtgjørelse for enkeltroller.

Partene har her nedlagt likeartet påstand. Da det for inneværende tariffperiode bare fastsettes en minstelønn for skuespiller som er medlem av Norsk Skuespillerforbund, har nemnda foretatt en mindre redaksjonell endring.

6. Protokolltilførsel 2 om minstelønn for premiere-elever.

Under henvisning til det som ovenfor under nr. 1 er anført om utdannelsen ved Statens teaterskole, er nemnda kommet til at minstelønnen for premiere-elever pr. 1. september 1968 bør settes til kr. 20.000, og den vil da fra 1. januar 1969 bli kr. 20.400 pr. år.

Det vil etter omstendighetene kunne være rimelig at det gis et visst tillegg etter et år som premiere-elev, men tariffavtalen inneholder ingen bestemmelse om dette. Som nevnt ovenfor under nr. 1 kreves minst 3 års-engasjementer før en skuespiller har tariffmessig krav på den minstelønn som er fastsatt i § 3 annet ledd.

Den 4-årige teaterskole har i stigende grad erstattet den tidligere 3-årige elevtid ved teatrene, og etter avgangseksamen ved skolen skjer eventuelt engasjement normalt som premiere-elev. Ordlyden i protokolltilførsel 2 er derfor mindre heldig. Nemnda går imidlertid ut fra at den ikke leder til noen misforståelse og har ikke funnet tilstrekkelig grunn til å gi bestemmelsen noen annen ordlyd enn den partene hittil har vært enige om og lagt til grunn i sine påstander.

7. Protokolltilførsel 3 om oppnevning av et arbeidsutvalg.

Partene er enige om at arbeidsutvalget bør tre i virksomhet så snart som mulig, og nemnda har i forhold til påstanden gjort den tilføyelse at partene skal oppnevne sine representanter i utvalget innen utgangen av mars 1969.

8. Generelle lønnstillegg.

I betraktning av de særlige opplysninger som foreligger om lønnsnivået for skuespillerne er nemnda som før nevnt kommet til at det ved denne tariffrevisjon må være forsvarlig å gå noe ut over den ramme som ble fastlagt ved lønnsoppgjøret i 1968 for offentlige tjenestemenn. Man viser for så vidt til nemndas alminnelige bemerkninger foran, og tilføyer at nemnda i noen grad også tar hensyn til at det ikke er mulig å gjennomføre noen ansiennitetsordning med virkning for tariffperioden 1968-70. Derimot finner nemnda ikke å kunne legge særlig vekt på Norsk Skuespillerforbunds anførsel om at skuespillerne under utførelsen av sitt yrke har en rekke utgifter som andre lønsmottakere ikke har. Bestemmelsen i den tidligere normalkontrakt om skuespillernes plikt til å holde klær m.v. til scenebruk er nå falt bort, og når det gjelder de øvrige utgifter som forbundet har nevnt, kan skuespillerne vanskelig sies å stå i noen særstilling. Det er mange andre lønsmottakere som har samme slags eller lignende utgifter under utøvelsen av sitt yrke.

Ved en samlet vurdering av de opplysninger som foreligger, er nemndas flertall Ryssdal og Wilhelmsen kommet til at det fra 1. september 1968 bør gis et generelt tillegg på 10 % til skuespillers lønn pr. 31. august 1968, at det fra 1. januar 1969 bør gis et generelt tillegg på 2 % til skuespillers lønn pr. 31. desember 1968, og at det videre bør gjennomføres et justeringsoppgjør innen en ramme av 3 % av de totale skuespillerlønninger pr. 31. august 1968 ved vedkommende teater. Om gjennomføringen av justeringsoppgjøret vises til bemerkningene under nr. 9.

Nemndas medlem Ording er av den oppfatning at generelle tillegg med 10 % + 2 % ikke vil gi den nødvendige nivåøkning. Fra skuespillernes side var det høsten 1966 en uttrykkelig forutsetning for å gjenoppta arbeidet at det skulle oppnevnes en komite med det mandat å vurdere og avgi innstilling om skuespillernes lønnsforhold. Selv om det ikke foreligger noe helt fullstendig grunnlag for lønnsfastsettelsen ved denne tariffrevisjon, må komiteinnstillingen av 1967 være tilstrekkelig til å vise at lønnsnivået selv etter lønnsavtalen av 16. september 1966 er vesentlig for lavt. Ording er enig med nemndas flertall i at det ved siden av generelle lønnstillegg burde foretas individuelle justeringer, men dette kunne det bare bli plass for dersom den totale lønnsøkning pr. 1. september 1968 var høyere enn 13 %. Dette ville også etter Ordings oppfatning være forsvarlig, men han er etter omstendighetene blitt stående ved å stemme for at det fra 1. september 1969 gis et generelt tillegg på 13 % til skuespillers lønn pr. 31. august 1968, og at det fra 1. januar 1969 gis et generelt tillegg på 2 % til lønnen pr. 31. desember 1968. Ording legger for sitt vedkommende vekt på at flere av de dårligst betalte skuespillere neppe vil få noen lønnsøkning ut over den de kan oppnå i form av generelle tillegg.

Det generelle lønnstillegg fra 1. september 1968 er fastsatt med sikte på skuespillere som for 1968/69 er engasjert ved samme teater som i 1967/68, eller som er gått over i tilsvarende stilling ved et annet teater. For det tilfelle at en skuespiller fra 1. september 1968 skulle være gått over i en mindre viktig stilling ved et annet teater, ville det ikke være riktig å foreskrive at han likevel skulle beholde sin tidligere lønn med 10 % tillegg. På forespørsel har imidlertid begge parter opplyst at det ikke finner det nødvendig å la denne reservasjon komme til uttrykk i nemndas slutning. De kjenner ikke til at det pr. 1. september 1968 er skjedd noen slik overgang som nevnt, og skulle dette likevel forekomme, vil partene i fellesskap regulere vedkommende skuespillers lønn.

På samme måte som det tilsvarende tillegg for offentlige tjenestemenn er tillegget på 2 % fra 1. januar 1969 i realiteten et indekstillegg som skal gi kompensasjon for prisstigning i tiden fra tariffperiodens begynnelse til januar 1969. Bestemmelser om 2 % tillegg og videre indeksregulering i tariffperioden

er tatt inn i avsnitt III i avtalen mellom staten og tjenestemennenes hovedsammenslutninger (St.prp. nr. 140 for 1967/68, vedlegg A side 41-42). Som det går fram av Riksmeglingsmannens møtebok for 27. september 1967, er De norske teatres forening og Norsk Skuespillerforbund enige om at det med hensyn til den videre indeksregulering i perioden 1968-70 skal gjelde samme indeksbestemmelse som for offentlige tjenestemenn. Ut fra formålet med 2 % tillegget fra 1. januar 1969 må dette tillegg også gis til den minstelønn for skuespillere og premiere-elever som er fastsatt i § 3 annet ledd og i protokolltilførsel 2 i tariffavtalen.

9. Justeringstillegg.

Som nevnt under omtalen av de generelle lønnstillegg, finner nemndas flertall Ryssdal og Wilhelmsen at en del av den totale lønnsøkning pr. 1. september 1968 må anvendes til gjennomføring av et justeringsoppgjør. For så vidt man vil opprettholde systemet med individuelle lønnsfastsettelse basert på den enkelte skuespillers kvalifikasjoner, må teatrene ha en viss adgang til å gi særlige tillegg til de skuespillere som lønnsmessig står for lavt i forhold til andre. Etter at det ved lønnsoppgjøret i 1966 bare ble gitt generelle tillegg, og etter de opplysninger som for øvrig foreligger, går man ut fra at det i forbindelse med denne tariffrevisjon kan være et særlig behov for å justere det innbyrdes forhold mellom lønningene. I denne forbindelse er videre å merke at det ved nemndas avgjørelse settes en bestemt ramme for hele lønnsoppgjøret. For så vidt man skal kunne imøtekomme partenes felles anbefaling om særlig forhøyelse av toppgasjene fra 1. september 1968, må også dette skje innen den ramme nemnda setter for den totale lønnsøkning.

Det er viktig å vurdere hele lønnsoppgjøret under ett. I betraktning av at det generelle tillegg pr. 1. september 1968 er satt så vidt høyt som 10 %, kunne det synes naturlig at det i justeringsbeløpet på ytterligere 3 % ble gjort fradrag for den særlige økning i lønnsutgiftene som fastsettelsen av minstelønnen i § 3 annet ledd fører med seg. Dette ville også være i samsvar med teatrenes påstand. Man er likevel kommet til at slikt fradrag ikke bør foretas. I motsatt fall ville det kunne forekomme at enkelte teatre overhodet ikke fikk mulighet for å foreta justeringer, og som før nevnt går man ut fra at det

ved denne tariffrevisjon kan være et særlig behov for å justere det innbyrdes forhold mellom lønningene. Til dette kommer at en fradragsordning som nevnt vil kunne volde praktiske vanskeligheter.

10. Ekstra lønnstillegg for skuespillerne ved Den Nationale Scene.

Nemnda er enig med De norske teatres forening i at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å bestemme at skuespillerne ved Den Nationale Scene skal gis et ekstra lønnstillegg. Den vesentlige forhøyelse av tariffestet minstelønn må for øvrig antas å få størst betydning ved teatre hvor lønnsnivået tidligere har vært særlig lavt.

Nemndas medlem Ording er av den oppfatning at de foreliggende opplysninger er tilstrekkelige til å vise at lønnsforholdene ved Den Nationale Scene er dårligere enn ved Oslo-teatrene. Etter hans mening bør partene i fellesskap søke å løse det spørsmål som er reist om å få rettet opp lønnsnivået ved Den Nationale Scene.

Den nye tariffavtalen gjelder for tidsrommet 1. september 1968 - 31. august 1970, og selv om enkelte bestemmelser først er endelig fastsatt ved denne kjennelse, går man etter det opplyste ut fra at partene så vidt mulig har praktisert bestemmelsene i tariffavtalen, arbeidsreglementet og turnéreglementet helt fra begynnelsen av tariffperioden. Nemnda finner dog ikke i slutningen å burde gi uttrykk for at avtalen av 16. september 1966 og den normalkontrakt som avtalen viser til, i sin helhet opphørte 1. september 1968.

Derimot må det i slutningen treffes bestemmelse om etterbetaling av de lønnstillegg som er fastsatt med virkning fra 1. september 1968 og 1. januar 1969. På grunn av justeringsoppgjøret kan beregningen iallfall for endel skuespillere ta noen tid. Nemnda går ut fra at etterbetaling blir foretatt så snart som mulig, og at det derfor ikke er grunn til å sette noen bestemt tidsfrist. Nemnda er kommet til at teatrene av praktiske grunner bør fritas for omregning og etterbetaling av særlige tillegg og ekstragodtgjørelser for arbeid som er utført i tiden mellom 1. september og 31. desember 1968.

Bortsett fra at nemndas medlem Ordning stemmer for at hele lønnsøkningen pr. 1. september 1968 skal gis i form av et generelt lønnstillegg, er nemndas avgjørelse enstemmig. For så vidt ikke annet er sagt er også begrunnelsen enstemmig.

Nemnda finner ikke grunn til å gjenta i slutningen det som partene ifølge Riksmeglingsmannens møtebok av 27. september 1968 er blitt enige om.

S l u t n i n g:

I

Bestemmelsene i utkast til tariffavtale i vedlegg 1 til komiteinnstilling av 20. november 1967 om skuespillernes lønns- og arbeidsvilkår gjøres gjeldende som tariffavtale mellom De norske teatres forening og Norsk Skuespillerforbund for tidsrommet 1. september 1968 - 31. august 1970 med de endringer og tillegg som følger av at partene har vedtatt Riksmeglingsmannens forslag av 27. september 1968 og med følgende endringer og tillegg:

1. § 3 annet ledd skal lyde: "For skuespiller som er medlem av Norsk Skuespillerforbund, gjelder en minstelønn på kr. 26.000 pr. år.
2. § 3 tredje ledd går ut. Påstanden om personlige tillegg for skuespillere som pr. 1. september 1968 var over 56 år, tas ikke til følge.
3. § 4 fjerde ledd skal lyde: "For så vidt det kan bli aktuelt å bestemme at skuespiller skal medvirke i mer enn en barneforestilling i sesongen, dog slik at juleteaterforestilling og skoleteaterforestilling ikke regnes med, skal teatret i samarbeid med skuespillernes tillitsmenn ved teatret søke å gjennomføre en rimelig sirkulasjonsordning. Forestilling for folkeskolens barn regnes som barneforestilling".
4. Påstanden om endring av § 6 første ledd tas ikke til følge.

5. § 9 første ledd skal lyde: "Skuespilleren har i inntil 30 dager i sesongen plikt til å delta i de turnéer som teatret måtte sende ut. For turnévirkosomhet ut over 30 dager i sesongen kan det slutes særavtaler mellom et teater og dets skuespillere. § 6 annet ledd annet punktum har tilsvarende anvendelse. For Det Norske Teatret, Riksteatret og Rogaland Teater gjelder om omfanget av turnéplikten den ordning som har vært vedtatt eller praktisert inntil 1. september 1968. På turné har skuespilleren krav på halv dags gasje ekstra for hver dag turnéen er ute".

6. Protokolltilførsel 1 skal lyde: "For skuespiller som er medlem av Norsk Skuespillerforbund og som medvirker i enkelt rolle, skal gasjen fastsettes slik at den omregnet i månedsgasje for 26 dager minst svarer til den minstelønn som er fastsatt for medlem av Norsk Skuespillerforbund engasjert på årskontrakt".

7. Protokolltilførsel 2 skal lyde: "Elevtiden på teatrene må ikke overstige 3 år. Etter 3 års elevtid har eleven ved engasjement krav på å bli ansatt som premiere-elev. Skuespiller som ikke har fylt kvalifikasjonene for medlemskap i Norsk Skuespillerforbund, skal når han etter elevtiden på teatret engasjeres som premiere-elev eller skuespiller på skuespillerkontrakt, ha en minstelønn på kr. 20.000 pr. år".

8. Protokolltilførsel 3 skal lyde: "Det etableres et arbeidsutvalg med representanter for Norsk Skuespillerforbund og De norske teatres forening med det oppdrag å vurdere behovet for endringer i tariffavtalen, eventuelt også i arbeidsreglementet og turnéreglementet. Partene skal oppnevne sine representanter i utvalget innen utgangen av mars 1969".

II

Fra 1. september 1968 gis et generelt tillegg på 10 % til skuespillers lønn pr. 31. august 1968.

Dette tillegg er inkludert i den minstelønn som er fastsatt i tariffavtalens § 3 annet ledd, men den fastsatte minstelønn er uten betydning for så vidt skuespillers lønn pr. 31. august 1968 med tillegg av 10 % overstiger kr. 26.000 pr. år.

III

Med virkning fra 1. september 1968 gjennomføres et justeringsoppgjør for skuespillere. Rammen for oppgjøret settes til 3 % av de totale skuespillerlønninger pr. 31. august 1968 ved vedkommende teater. Beløpet anvendes til individuell oppjustering av skuespilleres lønn etter teatrets bestemmelse.

IV

Fra 1. januar 1969 gis et generelt tillegg på 2 % til skuespillers lønn pr. 31. desember 1968.

V

Påstanden om ekstra lønnstillegg for skuespillerne ved Den Nationale Scene tas ikke til følge.

VI

Det foretas etterbetaling av de lønnstillegg som er fastsatt under avsnitt I nr. 1, 6, 7, II, III og IV.

For særlige tillegg og ekstra godtgjørelser foretas ikke omregning og etterbetaling for arbeid som er utført i tiden mellom 1. september og 31. desember 1968.

Leif J. Wilhelmsen
(Sign.)

Rolv Ryssdal
(Sign.)

Jørn Ording
(Sign.)